

Τα “κάγκελα” του νεοφιλελευθερισμού και οι “ελεύθεροι” κρατούμενοι

doug duBois & Jim Goldberg NYTimes 9-22-2002

της **Χ. Ταμπακοπούλου**

Το “πανοπτικό” οικοδόμημα του νεοφιλελευθερισμού σε βλέπει όπου βρίσκεσαι. Εσύ δεν ξέρεις αν στον πύργο ελέγχου υπάρχει όντως κάποιος που σε παρακολουθεί, αλλά η ιδέα και μόνο ότι κάποιος μπορεί να υπάρχει εκεί σε καθυποτάσσει και σε υποχρεώνει σε αυτοέλεγχο και αυτοπεριορισμό ακόμα κι αν δεν έχεις κάνει κακό, ακόμα κι αν δε βρίσκεσαι στη φυλακή.

Οι φυλακές βέβαια μοιάζουν με τα σχολεία, με τα νοσοκομεία, με τις δημόσιες υπηρεσίες κι αυτό δεν είναι τόσο τυχαίο. Πρόκειται για χώρους που στόχο έχουν την επιβολή ελέγχου, τη διδασκαλία της πειθαρχίας, την αναμόρφωση και τη θεραπεία πάσας νόσου.

Αυτοί που νοσούν σήμερα και γι’ αυτό ελέγχονται από τον “πύργο ελέγχου του νεοφιλελευθερισμού” είναι αυτοί που δεν συμμορφώνονται με τις επιταγές του, που είναι κοινωνικά ανήσυχοι και περιφέρονται στους δρόμους φωνάζοντας διαμαρτυρόμενοι για τα δεινά τους σαν αλλόφρονες ψυχικά ασθενείς που πρέπει να περιοριστούν, να τους δοθούν φάρμακα κατάλληλα να τους κοιμίσουν και να οδηγηθούν στην απομόνωση για να μην ξεσηκώνουν τα υπόλοιπα ζωντανά της οργουελικής φάρμας.

Στη δουλειά, στο σχολείο, στο νοσοκομείο ο άγρυπνος φύλακας καταγράφει κάθε σου κίνηση και αναπνοή... ή μήπως όχι; Μήπως απλά έχει χτίσει αντίκρου σου τον πύργο ελέγχου με τα αδιαφανή τζάμια να βλέπουν σφαιρικά τους πάντες αλλά στην πραγματικότητα δεν υπάρχει πάντα κάποιος μέσα; Αρκεί να στήσεις ένα οπλοστάσιο απέναντι στον αντίπαλο για να τον τρομοκρατήσεις χωρίς ποτέ να το επισκεφτείς. Αρκεί που θα έχεις το φόβο του...

Ο “παρατηρούμενος” μένει να αυτοπεριορίζεται, να αυτοελέγχεται, να αυτοτιμωρείται, να αυτοφυλακίζεται, να στερεί την ελευθερία από τον ίδιο του τον εαυτό, κάνοντας πανεύκολη τη δουλειά του παρατηρητή-τιμωρού. Σαν να δίνεις σε κάποιον ένα φτυάρι και χωρίς να του υποδείξεις τι να κάνει με αυτό, εκείνος να το εκλαμβάνει ως υποχρέωση να σκάψει τον λάκκο του. Το φτυάρι όμως δεν έχει μόνο μία χρήση. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν όπλο ή σαν εργαλείο...

Η δύναμή μας είναι η πίστη μας ότι πράττουμε το σωστό για τον εαυτό μας και για το σύνολο. Η πίστη αυτή μας δίνει το θάρρος της διεκδίκησης. Το αίσθημα της δικαιοσύνης δεν σε περιορίζει σε “κελιά” όπου βρίσκεσαι υπό παρατήρηση, αλλά σε ωθεί να σπάσεις ανήθικους και αθέμιτους περιορισμούς που σου επιβάλλονται σε κάθε χώρο όπου μπορεί ο νεοφιλελευθερισμός να χτίσει παρατηρητήριο για να επιβάλλει τη διεφθαρμένη εξουσία του.

Καθένας στο είδος του: από τη μία ο νεοφιλελεύθερος στο ανήθικο κυνήγι θησαυρού μέσα στη ζούγκλα του καπιταλισμού να σκοτώνει την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα κάθε αυτόχθονα που τολμά να του

σταθεί εμπόδιο. Από την άλλη, ο κυνηγημένος, ο εργαζόμενος, ο αδύναμος, ο άρρωστος που χρησιμοποιείται από τον πρώτο και όταν θεωρηθεί άχρηστος θανατώνεται. Αυτός δεν μπορεί να συμβιβαστεί με τον πρώτο. Είναι ο καταπατητής της γης του και των ελευθεριών του. Δεν υπάρχει συμφιλίωση, δεν υπάρχει εφησυχασμός. Απαιτείται εγρήγορση, πίστη και, κατά συνέπεια, μαχητικότητα και τότε μπορεί ίσως να μετατρέψεις τον “παρατηρητή” σε “παρατηρούμενο”.

Ό, τι μπορεί να χρειάζεται να “στερηθούμε” για το κοινό καλό σε έναν σύγχρονο κόσμο που βρίθει εναλλακτικών -πράγμα που αυτομάτως αναιρεί την έννοια της στέρησης- ας μη διστάσουμε να το βγάλουμε από τη ζωή μας, το μυαλό και τη νοοτροπία μας, αν έτσι σώζουμε την αξιοπρέπειά μας.